

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSA del. do SN Mariusz Młoczkowski

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Lucjana Nowakowskiego,
w sprawie **P. C.**

skazanego z art. 200 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 31 stycznia 2013 r.,

kasacji, wniesionych przez obrońców

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 28 lutego 2011 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego

z dnia 10 grudnia 2009 r.

- 1. oddała kasacje jako oczywiście bezzasadne,**
- 2. obciąża skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy, wyrokiem z dnia 10 grudnia 2009 r. uznał P. C. za winnego przestępstwa z art. 200 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r., Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553) w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę 4 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Tym samym wyrokiem P.C. uznany został za winnego przestępstwa z art. 202 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r., Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553) w zw. z art. 12 k.k. zw. z art.

4 § 1 k.k. i za przestępstwo to wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd wymierzył oskarżonemu karę łączną 5 lat pozbawienia wolności.

Tym samym wyrokiem P. C. uniewinniony został od zarzutów popełnienia przestępstw z art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., art. 207 § 1 k.k., art. 200 § 1 k.k. i art. 202 § 4a k.k.

Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżony został apelacjami oskarżonego, jego trzech obrońców i pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej B. P.

Po rozpoznaniu wymienionych pięciu apelacji Sąd Okręgowy, wyrokiem z dnia 28 lutego 2011 r., uchylił wyrok w części, w której uniewinniono P. C. od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. (zarzut IV z aktu oskarżenia) i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu oraz zmienił zaskarżony wyrok w części dotyczącej powództwa cywilnego i dowodów rzeczowych, w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymany został w mocy.

Kasacje od tego wyroku wnieśli dwaj obrońcy skazanego.

W kasacji adwokata T. D. wyrok Sądu Okręgowego w W. zaskarżony został w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego. Autor kasacji zarzucił wyrokowi rażące naruszenie prawa procesowego, to jest:

- art. 7 k.p.k. polegające na dokonaniu przez Sąd Okręgowy jednostronnej oceny materiału dowodowego, będącej w zakresie czynów przypisanych P. C. w istocie powieleniem oceny zaprezentowanej przez Sąd pierwszej instancji a stanowiącej efekt przekroczenia granic sędziowskiej swobody ocen, co wyraziło się między innymi stwierdzeniem, że zeznania oskarżycielki posiłkowej B. P. oraz małoletniej A. C. stanowią pełnowartościowy materiał dowodowy, pozwalający na przypisanie oskarżonemu winy w zakresie czynów z punktów I i II aktu oskarżenia i uznaniem, że wyjaśnienia oskarżonego stanowią tylko i wyłącznie przejaw obranej przez niego linii obrony,
- art. 433 § 2 k.p.k. polegająca na nierozważeniu podniesionych w apelacji obrońcy zarzutów dotyczących naruszenia art. 185a § 1 k.p.k. w zw. z art. 391 § 1 k.p.k. i błędnych ustaleń faktycznych odnośnie prezentowania przez oskarżonego małoletniej A. C. filmów pornograficznych, które to uchybienia miały wpływ na treść wyroku.

W konkluzji tej kasacji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy w zaskarżonej części Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Drugi obrońca skazanego adwokat H. K. zaskarżył kasacją przedstawiony wyrok Sądu Okręgowego w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego, którym skazano P. C. za przestępstwo z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za przestępstwo z art. 202 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.

W tej kasacji zarzucono wyrokowi rażącą obrazę przepisów postępowania, to jest art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. polegającą na nierozpoznaniu zarzutów z apelacji obrońcy i oskarżonego lub nienależytym ich rozpoznaniu (zarzut ten rozwinięty został w punktach od a do g) oraz rażącą obrazę art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. polegającą na błędnym przyjęciu, że zeznania A. C. zostały w prawidłowy sposób odebrane i zweryfikowane (podpunkty a, b i c).

W kasacji zarzucono także rażącą obrazę przepisów postępowania, to jest art. 452 § 1 k.p.k. w zw. z art. 452 § 2 k.p.k. w zw. z art. 78 Konstytucji RP i art. 6 EKPCz w zw. z art. 6 k.p.k. i art. 167 k.p.k. poprzez prowadzenie postępowania dowodowego w toku postępowania odwoławczego poza zakres normy z art. 452 § 2 k.p.k. a nadto rażącą obrazę art. 6 EKPCz w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 156 § 1 k.p.k. poprzez uniemożliwienie obrońcy sporządzenia fotokopii akt sprawy i obrazę art. 6 EKPCz w zw. z art. 6 k.p.k. i w zw. z art. 157 § 1 i 2 k.p.k. poprzez uniemożliwienie oskarżonemu składania wyjaśnień w sprawie w dniu 10 stycznia 2011 r.

W kasacji sformułowano nadto zarzut rażącej obrazę przepisów postępowania, to jest art. 458 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji, co uniemożliwia kontrolę instancyjną orzeczenia. Zarzut ten uszczegółowiony został punktach od a do g.

Obrońca P. C. adwokat H. K. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy w zaskarżonej części Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w pisemnej odpowiedzi na obie kasacje obrońców wniósł o ich oddalenie. Taki sam wniosek złożył w toku rozprawy kasacyjnej Prokurator Prokuratury Generalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Obie kasacje okazały się w stopniu oczywistym bezzasadne. Wobec faktu, iż w rozprawie kasacyjnej uczestniczyli obrońcy skazanego, zgodnie z treścią art. 535 § 3 k.p.k. postanowienie o ich oddaleniu nie wymagało sporządzenia uzasadnienia na piśmie. Sąd Najwyższy uznał jednak za zasadne dodatkowe przedstawienie argumentacji przemawiającej za oddaleniem kasacji na piśmie, uzupełniając prezentację tej argumentacji przedstawioną w trakcie wygłaszania ustnych motywów rozstrzygnięcia podczas rozprawy. Uzasadnienie pisemne postanowienia dotyczy przy tym jedynie części zarzutów kasacji.

Na wstępie przypomnieć wypada, że kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia skierowana jest przeciwko wyrokowi sądu odwoławczego, uchybienia postępowania odwoławczego powinny zatem stanowić podstawę zarzutów kasacji, tymczasem w obu wniesionych kasacjach formułowane są zarzuty dotyczące przede wszystkim uchybień, do jakich doszło, zdaniem ich autorów, w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji, przy czym podstawowe zarzuty dotyczą oceny dowodów ujawnionych w toku przewodu sądowego i dokonanych na ich podstawie ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy rozpoznający kasacje nie jest zaś sądem odwoławczym kolejnej instancji i zakres kontroli kasacyjnej różni się od zakresu kontroli instancyjnej.

Powtarzające się w obu kasacjach zarzuty związane są ze sposobem przeprowadzenia dowodu z przesłuchania A. C. i oceną tego dowodu dokonaną przez sądy obu instancji z uwzględnieniem wniosków opinii biegłej psycholog M. D. i zeznań psychoterapeutki M. G.-B. Zauważyć trzeba, że bez mała tej samej treści zarzuty znalazły się w apelacjach obrońców P. C., którzy następnie wnieśli rozpoznawane kasacje. Lektura uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego prowadzi do wniosku, że zarzuty te zostały rozpoznane i sąd ustosunkował się do nich wprost w treści uzasadnienia lub przez odwołanie do zapisów w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji.

Sąd odwoławczy dostrzegł przy tym uchybienia, do których doszło w trakcie pierwszego, zarejestrowanego przesłuchania A. C. Uznać trzeba, że powtórne przesłuchanie świadka przed sądem, przesłuchanie po stosownych pouczeniach o

prawie do odmowy składania zeznań i nieskorzystaniu z tego prawa spowodowało, że wcześniejsze uchybienie w postaci braku takiego pouczenia utraciło swe procesowe znaczenie, a z pewnością uchybienie to nie powoduje, że dowód jest bezwartościowy lub nie może być brany przez sąd pod uwagę jak postulują skarżący. Powodem takiego uznania nie może być również fakt nieobecności obrońcy w trakcie przesłuchania. Przypomnieć należy, że A. C. w 2009 r. złożyła powtórnie zeznania, uczestniczyła w odtworzeniu wcześniejszego zapisu zeznań i odbyło się to w obecności obrońców i oskarżonego.

Dowód z zeznań małoletniej poddany został wnikliwej ocenie obu sądów. W toku tej oceny wzięto pod uwagę kwestionowane w kasacjach (a wcześniej w apelacjach) wnioski biegłej i spostrzeżenia świadka prowadzącej terapię dziecka. Ocena obu tych dowodów mieści się w granicach swobodnej oceny wyznaczonych w art. 7 k.p.k. Za niezasadne uznać należy zarzuty kierowane pod adresem braku obiektywizmu biegłej M. D. Biegła ta powołana została w toku postępowania z listy biegłych prowadzonej przez Prezesa Sądu Okręgowego. Sam fakt znajomości biegłej z M. G.-B. lub uczestnictwo biegłej w szkoleniach, czy konferencjach organizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje nie powoduje, że istnieją przesłanki do uznania, że biegła nie była bezstronna w sprawie. Wiele osób ze środowiska psychologów i psychoterapeutów zna się nawzajem, podobnie jak ma to miejsce w środowisku prawników wykonujących różne zawody prawnicze lub sędziów orzekających w sądach różnych instancji i samo wykazanie znajomości nie może zasadnie podważać wniosków podanych w podpisanej przez biegłą opinii sporządzonej w toku procesu lub jej zeznań składanych przed sądem. Niewątpliwie również dowodem braku bezstronności nie może być zbieżność spostrzeżeń i wniosków. Oceny sądu odwoławczego przedstawione w uzasadnieniu wyroku (m. in. na s. 36 uzasadnienia) uznać należy w tej mierze za zasadne.

Nie można podzielić argumentacji zawartej w obu kasacjach co do braku obiektywizmu sądów obu instancji w odniesieniu do oceny zeznań B. P. i uznaniu ich za wiarygodne. Sądy poświęciły wiele uwagi ocenie tego dowodu i ocenę tę uznać należy za zdecydowanie krytyczną, co więcej w znacznej części twierdzenia B. P. uznane zostały za niewiarygodne, co wprost wynika z treści uzasadnień obu wyroków i co stało się między innymi przyczyną uniewinnienia oskarżonego od szeregu zarzutów.

Za chybione uznać należy także zarzuty kasacji kwestionujące opis czynu przypisanego oskarżonemu. Opis ten, zmodyfikowany zresztą w stosunku do opisu zawartego w zarzucie aktu oskarżenia, spełnia minimalne wymogi wypełnienia konkretną treścią znamion ustawowych przypisanego oskarżonemu czynu. Sąd wskazał na czym polegało działanie oskarżonego, to jest doprowadzenie do wykonania innych czynności seksualnych, o których mowa w art. 200 § 1 k.k. i brak powodów, dla których w treści części dyspozytywnej wyroku opis ten miałby zawierać więcej szczegółów, tym bardziej, że ustalenia faktyczne w tej materii opisane zostały z konieczną dokładnością w uzasadnieniu wyroku.

Za niezasadny w stopniu oczywistym uznać należało także zarzut związany ze zmieniającą się treścią przepisu art. 200 k.k. Sąd pierwszej instancji wskazał w wyroku, który przepis i w brzmieniu z której ustawy stał się podstawą rozstrzygnięcia. Zapis w uzasadnieniu wyroku w tej sytuacji ma charakter błędu redakcyjnego. Porównanie treści brzmienia art. 200 § 1 k.k. z poszczególnych okresów prowadzi zresztą do wniosku, że ewentualny błąd językowy sądu nie miał żadnego wpływu na treść orzeczenia.

Biorąc to wszystko pod uwagę sąd oddalił obie kasacje, jako oczywiście bezzasadne.